

Šľachtiteľský program kôz plemena kamerunská koza (KC)

Úvod šľachtiteľského programu:

Šľachtiteľský program a šľachtenie kôz plemena kamerunská koza (KC) vychádza zo Zákona č. 194/1998 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o šľachtení a plemenitbe“) a Smernice Rady 89/361/EHS týkajúcej sa čistokrvných chovných oviec a kôz. Napĺňanie šľachtiteľského programu sa vykonáva v súlade so Zákonom č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 18/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o identifikácii a registrácii oviec a kôz v znení neskorších predpisov, Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 18/2001 Z. z. o vykonávaní kontroly úžitkovosti, kontroly dedičnosti a testovania úžitkových vlastností, kontroly zdravia, kontroly dedičnosti a testovania zdravia, hodnotenia zovňajšku hospodárskych zvierat, o založení a vedení plemennej knihy, založení a vedení plemenného registra, vedení predpísanej evidencie a o overovaní pôvodu hospodárskych zvierat, Rozhodnutím Komisie 90/254/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre schvaľovanie organizácií a združení chovateľov, ktoré zakladajú alebo vedú plemenné knihy pre čistokrvné plemenné ovce a kozy, Rozhodnutím Komisie 90/255/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre zápis čistokrvných plemenných oviec a kôz do plemenných kníh; Rozhodnutím Komisie 90/256/EHS, ktorým sa stanovujú metódy pre monitorovanie úžitkovosti a posudzovanie genetickej hodnoty čistokrvných plemenných oviec a kôz, Rozhodnutím Komisie 90/257/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria schvaľovania čistokrvných plemenných oviec a kôz a používania ich spermy, vajíčok a embryí na plemenárske účely, Rozhodnutím Komisie 90/258/EHS stanovujúcim zootechnické certifikáty o pôvode čistokrvných plemenných oviec a kôz, ich spermy, vaječných buniek a embryí. Tento šľachtiteľský program je zároveň vypracovaný s ohľadom na Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012 o zootechnických a genealogických podmienkach na plemenitbu čistokrvných plemenných zvierat, hybridných plemenných ošípaných a ich zárodočných produktov a na obchodovanie s nimi a ich vstup do Únie a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 652/2014, smernice Rady 89/608/EHS a 90/425/EHS a zrušujú určité akty v oblasti plemenitby zvierat („nariadenie o plemenitbe zvierat“). Napĺňanie tohto šľachtiteľského programu sa musí vykonávať v súlade so štatútom plemenných kníh pre kozy chované na Slovensku. Tento šľachtiteľský program vychádza aj z dlhodobými zásadami v predchádzajúcich štatútoch plemennej knihy pri šľachtení daného plemena na území Slovenskej republiky.

Napĺňanie a dodržiavanie tohto šľachtiteľského programu zaisťuje Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo, ako uznaná chovateľská organizácia, ktorá podľa zákona o šľachtení a plemenitbe je poverená Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky vedením plemennej knihy.

Šľachtiteľský program je súbor systematických opatrení a zámerov, vrátane zaznamenávania primárnych údajov, údajov o selekcii a plemenitbe a o výmene plemenných zvierat a ich zárodočných produktov, ktoré boli navrhnuté a realizované s cieľom zachovať alebo posilniť želané fenotypové a genotypové znaky a vlastnosti v rámci cieľovej chovnej populácie. Na základe tohto šľachtiteľského programu sa stanovuje chovný cieľ predmetného plemena. Chovný cieľ sa stanovuje prostredníctvom chovateľských metód, ktoré sú definované pri hodnotení kontroly úžitkovosti.

Cieľom tohto šľachtiteľského programu je zvyšovanie genetickej hodnoty a úžitkovosti jedincov daného plemena na území Slovenskej republiky tak, aby nadväzoval na šľachtiteľské programy a chovné ciele v krajine pôvodu plemena a v ostatných krajinách Európskej únie. Tento šľachtiteľský program sa vzťahuje na územie Slovenskej republiky.

Charakteristika plemena

Pôvodné zakrpatené západoafrické rané plemeno kôz. Výška na kohútiku je 45-55 cm, živá hmotnosť kôz je 23-34 kg a 27-39 kg. Chová sa v rôznych geografických pásmach na pobreží západnej Afriky. Ide o plemeno nenáročné, skromné, harmonickej stavby tela, s pevnou konštitúciou, dobrým osvalením a živým temperamentom. Hlava je široká, krátka, s väčšími vzpriamenými ušami. Obidve pohlavia sú rohaté (kozy majú malé dozadu zahnuté rožky, capy majú rohy mohutnejšie) a majú briadku. Krátka srst' má nejednotnú farbu s prevládajúcou čiernou farbou. Vyskytujú sa však jedince šedé, hnedé, ryšavé a strakaté. Plemeno je odolné voči parazitárnym chorobám prenášaným muchami tse-tse. V našich podmienkach sú vhodné na vypásanie menej hodnotných porastov. Na Slovensku sa chovajú najmä v niektorých ZOO. V zahraničnej literatúre sú kozy tohto plemena označované ako „Cameroon pygmy goat“ alebo „Cameroon dwarf goat“.

Úžitkové vlastnosti

Základnou úžitkovosťou je produkcia mäsa. Kastráty je možné vykrmovať až do hmotnosti 35 kg, pričom jatočná výťažnosť je 50-55%. Mlieko s vysokou tučnosťou (5,2%), s obsahom bielkovín 3,2% a laktózy 5,2% je určené len na výživu kozliat. Len niektoré kmene v Nigérii kozy doja. Kozy pohlavne dospievajú vo veku 5-6 mesiacov, pritom sú celoročne plodné a priemerná plodnosť je 200-300%.

Postup šľachtenia plemena

Základnou formou šľachtenia je čistokrvná plemenitba so zámerom, aby sa parametre úžitkovosti u nás chovaných kôz plemena kamerunská koza (KC) čo najrýchlejšie približovali a vyrovnali parametrom, ktoré sú uvádzané v plemennom štandarde. Šľachtenie je založené na výbere geneticky najlepších jedincov do pozície rodičov ďalšej generácie. Základom šľachtiteľskej práce pre správne vytypovanie týchto geneticky najlepších zvierat bude kontrola úžitkovosti. Genetický vývoj populácie je týmto spôsobom zabezpečovaný hlavne výberom plemenných capov. Keďže sa jedná o málo početnú populáciu, ktorá sa na Slovensku chová len krátke časové obdobie je potrebné rátať s nákupom plemenníkov zo špičkových chovov v EÚ.

Plemenný štandard a chovný cieľ plemena kamerunská koza chovanej v SR

Hlavné ukazovatele:

Ukazovateľ		kamerunská koza (KC)
Základná charakteristika	<i>Plemenný štandard</i>	• Pôvodné zakrpatené západoafrické rané plemeno kôz. • Nenáročné, skromné, harmonickej stavby tela, s pevnou konštitúciou, dobrým osvalením a živým temperamentom. • Obe pohlavia sú rohaté. • Nejednotná farba s prevládajúcou čiernou.
Úžitkové zameranie	<i>Plemenný štandard</i>	Záujmové plemeno, zamerané na mäsovú úžitkovosť
	Chovný cieľ	Produkcja jatočných kozliat s dobrou mäsovou úžitkovosťou
Hmotnosť kôz	<i>Plemenný štandard</i>	25 kg
	Chovný cieľ	25 kg
Hmotnosť plemenných capov	<i>Plemenný štandard</i>	30 kg
	Chovný cieľ	30 kg
Hmotnosť kozičiek vo veku 12 mesiacov	<i>Plemenný štandard</i>	20 kg
	Chovný cieľ	20 kg
Hmotnosť capkov vo veku 12 mesiacov	<i>Plemenný štandard</i>	23 kg
	Chovný cieľ	23 kg
Plodnosť na okotenu kôzu	<i>Plemenný štandard</i>	170 %
	Chovný cieľ	200 %